

Eysturtýskir múrarar til arbeiðis at múra seg sjálvar inni handan jarntjaldið undir strongum vaktarhaldi!

Eitt lop hjá vaktarmanni inn í frælsi beint áðrenn endaliga verður byrgt fyri hin 13.august 1961

Berlinmúrurin – eitt 50 ára minni

Johan Samuelson

Fyri 50 árum síðani, hin 13. august 1961 varð farið undir byggingina av Berlinmúrinum, sum bleiv sjálv ímyndin fyri ættarliðini, ið vuku upp eftir kríggið, av kalda krígunum, sum valdaði millum kommunistiska eysturblokk, við táverandi Sovjetsamveldinum á odda og so vestanveldini, har USA var bol-verkið fyri at Vestureuropa, eins og Eystureuropa longu var tað, ikki bleiv rent yvir enda av sovjettisku herdeildunum eftir at NATO var sett á stovn í 1949.

Múrurin var ein sperring, reist úr betongi, píketráði og elektriskum hegna millum Eystur- og Vesturberlin. Múrurin skilti Vesturberlin frá Eysturberlin og restini av DDR. Tað var Eysturtýskland (DDR) sum stongdi markið millum teir báðar partarnar av Týsklandi. Endamálið við múrinum var alment frá eysturtýskari síðu at verja íbúgvarnar í Eysturtýsklandi móti fasismuni vestanfyri, ið har skuldi vera – og sanniliga um kommunistisku ørindasveinarnir vestanfyri ikki trúðu hesum pástandi, eisini okkara egnu vælútbunu kommunistar! Men verunliga orsøkin til byggingina av múrinum beint tvørtur gjøgnum hjartað av Berlin, hon var, at múrurin fór at forða fyri, at fólk ið eystan fyri flýddi til tað ríkara og demokratiska Vesturtýskland (BRD). Og um henda gongdin slapp at halda áfram, so vildi hetta fyrr ella seinri føra til búskaparligt

skrædl fyri DDR, tí tær fleiri enn 3 mill. sum flýddu vesturum, meðan tíð var, vóru tey ungu og vælútbúgvnu í DDR, sum ikki funnu seg í, at liva undir kommunistiskum einaræði, har alt varð avgjört frammanundan, bara partíkortið var í lagi. Tí Berlin var einasta staði í óhugnaliga jarntjaldinum tvørtur um alt Europa, úr Eystrasalti til

Hví ein múr?

Eftir 2. veraldarbardaga var tað, sum eftir var av Týsklandi, býtt upp í 4 øki, sonur: tað amerikansku, tað bretsku og tað fronsku (hetta var seinri tað sum bleiv Vesturtýskland) og so tað sovjetisku sonuna, sum bleiv til DDR. Eisini bleiv avgjört á fundi millum teir triggjar “Stóru”, Roosevelt, Churchill og Stalin, at

gjaldoyra, D- markinum, sum flaggskipi, meðan Sovjetsamveldið svaraði aftur við at stovnseta DDR í eystara parti av Týsklandi, sum teir høvdu fingið, tá býtt beiv á skinninum. Og júst í tí partinum lá og liggur Berlin, sum ein oyggj úti í táverandi kommunistiskum havi, og tað völdi stórar trupuleikar. Og tí royndi Sovjetsamveldi ferð eftir

lata seg gera, tí ongar forðingar høvdu verið higartil at reisa millum Eystur- og Vesturberlin. Men í nov 1958 komu kravboð úr Kreml til Vestanveldini um, at tey skuldu fara úr Berlin innan ½ ár var farið, og lata allan býin komu undir yvirumsjón av eysturtýska DDR. Men Vestanveldini noktaðu fyri at fara úr Berlin, hóast okkurt ófrættakend var í umbúna – men at tað skuldi enda við einum múri beint gjøgnum Berlin, tað hevði hóast alt ongin roknað við!!

Sundurskiljingin

Dagarnir áðrenn 12. august 1961 hevði verið boðað frá øktum hermálsligum DDR-aktiviteti rundan um Berlin, og allar hernaðardeildirnar í sokallaða “Volksarmee” í DDR vóru á hægsta tilbúgvingarstigi frá midnátt 13. august. Og S-tokini blivu steðgað, og kl 01.11 kom kunngerð, sum boðaði frá, at avgjört var, “at seta trúverdiga og effektiva kontroll í verk við sektorgrensuna í Berlin”. Og longu kl. 03.25 kundi amerikanska radio-stoðin í Berlin boða frá, at stór hernaðarlig styrki frá DDR hefur í nátt sperrað markið millum Eystur- og Vesturberlin. Amerikumenn svaraðu aftur við at senda vælbrynjaðar pansaradeildir til sektorgrensuna. Sundurskiljingin hevði nógva lögina ting við sær, sum t.d. at 53.000 eysturberlinarar, sum høvdu sítt dagliga arbeiði í V-Berlin ikki sluppu til arbeiðis, og 1300 børn sum vóru og vitjaðu ommu og abba og familju

Leikandi børn fram við múrinum vestarumegin.

Adriatarhavið, har eysturtýskarar enn kundu, uttan nakra serliga forðing, flýggja vesturum. Sjálv byggingin, innigirðing av 17 mill. eysturtýskarum í eini risarætt ella búri, byrjaði týðliga á morgni 13. august 1961. Múrurin fall aftur 9. nov 1989 aftaná at hava skilt Eystur- og Vesturberlin at í gott 28 ár.

Berlin, høvuðsstaður Triðja ríkisins, somuleiðis skuldi í 4 sonur. Men semjan, hjá vinnandi pørtunum at stýra Týsklandi í felag, vardi stutt, og longu í 1949 blivu vestaru sonurnar hjá bretum, amerikanarum og fransum lagdar saman í eitt ríki, (Bundesrepublik Deutschland, stytt BRD) við egnum

ferð at tvinga teir sameindu burtur úr Vesturberlin, men til fánýtis!

Flýggjanin tekur dik á seg.

3,12 mill. eysturtýskarar høvdu síðani 1949 tikið sakina í egnar hendur, og vóru flýdd vesturum, fyrst til Vesturberlin, og so í flogfari víðari til Vesturtýsklands. Hetta kundi